

“ANNA AKHMATOVA VE KİEV”
“ANNA AKHMATOVA AND KIEV”

Kamala Tahsin KARİMOVA

Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
sadirzadekarimova@mail.ru kkarimova@agri.edu.tr

ÖZET

Anna Akhmatova şiirlerinde Leningrad (şimdiki St. Petersburg) ile ayrılmaz bir bütün olduğunu yazmıştı. Ve Kiev’le de ayrı değildi, çünkü duvarlarında onun gölgesi kalmıştı.

Anna Andreevna Akhmatova (gerçek soyadı Gorenko) 23 Haziran 1889 yılında Odessa’nın altında bulunan Sarakini yazlığında, emekli bir filo makine mühendisinin kızı olarak dünyaya geldi. Kız, yaklaşık bir yaşındayken, babası emekli oldu ve aile St. Petersburg’a taşındı – önce Pavlovsk’a ve daha sonra Anna’nın çocukluğunun geçtiği Tsarskoye Selo’ya. Anna Akhmatova hayatını St. Petersburg-Petrograd-Leningrad ve bu şehirlerin yöreleriyle sıkı sıkıya bağladı. Savaş günlerinde sık sık vatanını hatırlayan Anna Akhmatova, gölgesinin onun duvarlarında kaldığını yazdı. Hayatını anlattığı kitabında Kiev sayfaları da bulunmaktadır. Kim bilir, Kiev olmadan, belki de zarif edebiyatseverlerin Anna Akhmatova olarak tanıdığı Anna Gorenko’nun kaderi farklı bir şekilde gelişirdi. Daha mı iyi? Daha mı kötü? Buna kesin bir cevap vermek çok zor. Ama büyük olasılıkla farklı bir şekilde...

Şair için Kiev ‘in anlamı neydi? Hangi iplerle ve neden tekrar tekrar bu şehir onu kendine çekiyordu? Bu soruların cevapları, Anna Akhmatova’yı ve dolayısıyla onun yaratıcılığını daha iyi tanımamıza yardımcı olacaktır.

Anna Akhmatova inanılmaz bir hafızaya sahipti ve kendi küçüklüğünü bile hatırlıyordu. Zaten yaşlılığında otobiyografik bir kitap yazacaktı (Osip Mandelstam’ın «Zamanın Gürültüsü» eserini örnek olarak seçti). Bu amaçla, aniden belleğinde ortaya çıkan anılarını, kabataslak bir şekilde ve onları tek bir kitaba indirgemeyi ümit ederek kaydetmeye başladı. Ne yazık ki, bunu yapmak için zamanı yoktu, ancak hayatta kalan kayıtlar (“Günlüğün broşürleri” adlı yazı ve farklı yılların not defterlerine dağıtılmış diğer yazılar) hayatının bazı gerçeklerini ve olaylarını geri yükleme fırsatı sundu.

Özellikle, beş yaşındayken ilk kez Kiev’i ziyaret ettiği bir kayıt vardır. Tüm kış boyunca Gorenko ailesi “National” Hotel’de yaşadı (Akhmatova notlarında “Besarabya pazarının üzerinde” bir otelde yaşadıklarından bahsediyor). Bu kayıtlar sayesinde biz, Akhmatova’nın gözünden Kiev yolculuğumuza başlamış oluyoruz.

Anna Akhmatova ilk şiirini 11 yaşında yazdı.13 yaşındayken hayatında büyük rol oynayan bir adamla tanıştı. O bir lise öğrencisiydi ve kendisinden sadece üç yaş büyüktü ama baskı için ilk şiir koleksiyonunu hazırlıyordu. Adı Nikolay Gumilev’di.

Anahtar Kelimeler: Kiev şehri, şiirler, yaratıcılık, otobiyografik kitap

ABSTRACT

Anna Akhmatova wrote in her poems that she was inseparable from Leningrad. And with Kiev it is also not separated, because its shadow remained on its walls.

Anna Andreevna Akhmatova (real name Gorenko) was born on June 23, 1889 near Odessa, in the cottage of Sarakini, in the family of a retired engineer-mechanic of the fleet. When the girl was about a year old, her father retired and the family moved to St. Petersburg - first to Pavlovsk, and then to the Tsarist village, where Anna spent his childhood. Anna Akhmatova forever connected her life with St. Petersburg - Petrograd - Leningrad and its surroundings. Remembering her hometown in the days of the war, she wrote that her shadow remained on its walls. But in the book of her life there are also Kiev pages in which it is time to read. Who knows, without Kiev, maybe the fate of Anna Gorenko,

known to fans of fine literature as Anna Akhmatova, has developed differently. Is it better? Is it worse? You never can tell. But, most likely, in a different way... –

What was Kiev for the poet? What threads and why attracted again and again? The answers to these questions will help, I think, to get to know Anna Akhmatova better, and hence her work.

Anna Akhmatova had an amazing memory, and remembered herself from a very young age. Already in old age she was going to write an autobiographical book (the model was chosen “The Noise of Time” by Osip Mandelstam). To this end, she began to record her memories, while still sketchy, episodes that suddenly surfaced in memory, hoping to reduce them into one book. Unfortunately, she did not have time to do it, but the surviving records (the so-called “Leaves from the diary” and other notes scattered in notebooks and notebooks of different years) give an opportunity to restore some facts and events of her life. In particular, there is a record that she visited Kiev for the first time at the age of five. All winter the Gorenko family lived then, apparently, in the hotel “National” (Akhmatova mentions in her record that they lived in a hotel “above the Bessarabian market”). From here we begin our “journey” to the Akhmatova places of Kiev.

At the age of 11, she wrote her first poem. At the age of 13 she met a man who played a big role in her life. He was a high school student and only three years older than her, but was already preparing his first collection of poems for printing. His name was Nikolai Gumilev.

Keywords: Kiev city, poems, creativity, autobiographical book

1. GİRİŞ

Anna Akhmatova hayatını Petersburg – Petrograd – Leningrad ve çevresiyle ilişkilendirdi. Savaş günlerinde memleketini hatırlayarak gölgesinin duvarlarında kaldığını yazdı. Ama yine de hayatını anlattığı kitabında Kiev sayfaları da vardı.

Anna Andreevna Akhmatova (gerçek soyadı Gorenko), 23 Haziran 1889'da Odessa şehrinin alt bölgesinde bulunan, Sarakini yazlığında, filo makine mühendisi emekli Andrey Antonoviç Gorenko ve onun karısı İna Erasmovna'nın ailesinde doğdu.

Anna Andreevna'nın Sevastopol savunmasına katılan büyükbabası Andrey Antonovich Gorenko, Kiev eyaletinin Çerkask ilçesinde doğdu. N. P. Bajan'ın ifadesine göre, Akhmatova ona babasının “kazak astsubaylığından geldiğini” söylemişti.

Anna Andreevna'nın annesi İna Erasmovna, 19. yüzyılın 40'lı yıllarında, Kiev valisi General D.G. Bibikov'un ofisinde görev yapan ve şehrin gelişmesine katkıda bulunan Erasm İvanoviç Stogov'un kızıydı.

19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Kiev'de İna Erasmovna'nın yakın akrabaları yaşıyordu: ablası Anna Erasmovna ünlü avukat Victor Modestoviç Vakar ile evliydi.

Bu, Gorenko ailesinin birçok kez ve bazen uzun süreliğine Kiev'e geldiğini açıklıyor (Yevdokiya Olşanskaya, 1994).

2. ANNA AKHMATOVA'NIN ANILARI

Anna Akhmatova inanılmaz bir hafızaya sahipti ve küçük yaşlardaki anılarını rahatlıkla hatırlayabiliyordu. Zaten yaşlılığında da bir otobiyografik kitap yazacaktı (Osip Mandelstam'ın “Zaman Gürültüsü” nü örnek olarak seçti). Bu amaçla, anılarını hala parça parça, aniden belleğinde ortaya çıkan ve onları tek bir kitap haline getirmeyi ümit eden bölümleriyle yazmaya başladı. Ne yazık ki, bunu yapmak için zamanı yoktu, ancak hayatta kalan kayıtlar (“Günlüğün Broşürleri” isimli çalışması ve farklı yılların defterlerine dağılmış diğer notlar) hayatının bazı gerçeklerini ve olaylarını geri yükleme fırsatı sunuyor.

Özellikle Anna Akhmatova'nın Kiev'i ilk kez beş yaşında ziyaret ettiğine dair bir kayıt bulunmaktadır. Tüm kış boyunca, Gorenko ailesi Ulusal Otel'de yaşadı (Akhmatova, notlarında “Bessarabian Pazarı'nın üstünde” otelde yaşadıklarından bahsediyor). Buradan yola çıkarak Akhmatova'nın Kiev anılarına “yolculuğumuz” başlıyor.

Geçen yüzyılın ortalarından itibaren halk pazarı Khreshchatyk, Basseynaya, Krasnoarmeyskaya (eski adıyla Vasilkovskaya) ve Krutoy Spusk sokakları arasında, şehir merkezinde aynı adı taşıyan meydana yer almaktadır. Bessarabia ve Güney Ukrayna köylüleri bu yerde ticaret yaptıkları için böyle adlandırılmıştır. Şehrin bu kısmı Khreshchatyk'in aksine oldukça iyi korunmuştur.

Kreshchatik ve Bessarabskaya Meydanı'nın köşesinde, “Orbita” sinemasının bulunduğu yerde, National Hotel'in bulunduğu, ünlü mimar V.I. Beretti'ye ait bir bina vardı. Bu otelde, Gorenko ailesi 1894-1895 kışını burada geçirdi. Kiev'de geçirilen aylar boyunca aile içinde uzun süre hatırlanan çeşitli olaylar gerçekleşti: kız kardeşi İra burada doğdu ve sevgili ağabeyi Andrey difteri hastalığına yakalandı. O zaman bu hastalık tehlikeliydi ve küçük çocuklarına enfeksiyon bulaşmasından korkan, iyi kalpli İna Erasmovna'nın ne kadar huzursuzluk yaşadığını hayal edebilirsiniz! Bu arada, çocuklar mürebbiyenin onları dolaştırdığı güzel Kiev bahçelerinde ve parklarında çok zaman geçirdiler. Kiev yedi tepede yer almaktadır ve bahçelerle çevrilidir. Bu ona tuhaf, eşsiz bir görünüm kazandırır (Yevdokiya Olşanskaya, 1994).

Muhtemelen, bahçede bir sirk veya hayvanat bahçesi vardı, çünkü Anya ve kız kardeşi Rika (İrina) burada korkunç bir macera yaşamıştı: iki kardeş dağdan aşağı koşular ve bir ayı kafesinin içine düştüler. Rastgele yoldan geçen bir kız çocukları kurtardı: gözü pek kız kafesin üzerine tırmanmayı başardı ve çocukları kafesin dışına attı. Anna Andreevna bu konuyla ilgili olarak şunları hatırlıyordu:

“Çevredekilerin korkusu... Olayı annemizden saklamak için mürebbiyeye söz verdik, ama geri dönen küçük Rika bağırdı: “Anne – ayı – kutu – somak – pencere”... (Victoria Makarenko,2014).

Anya parkın tepesinde, “kader” olarak kabul edilebilecek başka bir olay daha yaşadı: topuzu tılsım şeklinde olan bir iğne buldu ve mürebbiye ona şöyle dedi: “Bu, şair olacağımız anlamına geliyor.” Bu kelimeleri bir ömür boyu hatırladı ve belki de 11 yaşında yazdığı ilk şiirlerinin ilham kaynağı oldu. Ama tılsım ile Anna ayrılmak zorunda kaldı. O kış, sevgili kardeşi difteri hastalığına yakalandı ve kız bir dilek tuttu: Andryusha iyileşirse, en değerli olan şeyini – tılsımı feda edecekti. Çocuk iyileşti ve Anya, Vladimir Tepesi'ndeki ajurlu Kokorevsk çardağının yakınında bir ağacın altına bu tılsımı gömdü.

Lisede okurken tılsım için geri döndü. Tılsım tüm bu yıllar boyunca aynı yerde yatıyor, sahibini bekliyordu.

Anya Gorenko'nun hayatının sonraki on yılında Kiev'i ziyaret edip etmediği hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Ailesi, Akhmatova'nın okuduğu, Mariinsky Lisesi'nin bulunduğu Tsarskoye Selo'da yaşamaya devam etti ve yazı geçirmek için Sivastopol'e gittiler.

3. ANNA AKHMATOVA NEDEN UKRAYNA'NIN BAŞKENTİNİ SEVMİYORDU?

Anna Gorenko'nun gördüğü gibi, zaman perdesine girmek ve 20. yüzyılın başında Kiev'i görmek istiyoruz. O yılların resimleri ve çağdaşların anıları bunu yapmamıza yardımcı oluyor (İlginç Kiev. Anna Akhmatova Kiev'de).

Anna, kaldırım üzerinde parke taşı ile döşeli, arabalara koşulan atların ve köşelerinde kolluk kuvvetlerinin devriye gezdiği, iki veya üç katlı evlere sahip, ilk buharlı tramvayın bulunduğu Khreshchatyk, Aleksandr sokağının girişinde bir yerde yaşıyordu. Akşamları sokak, gaz lambalarının yumuşak ışığıyla aydınlatılmaktaydı. O zamanın tanıklarından biri şöyle anlatıyor:

“Hava karardığında, siyah giyimli garip bir adam gördük. Omzunun arkasında bir merdiven ve elinde uzun bir sopayla koşuyordu. Yeşil gaz lambalarının yandığı yerde durdu, ustalıklı cam kanadı açtı, elindeki kargıyı yukarı kaldırdı ve feneri dar yeşil bir alevle aydınlattı. Şehirde elektrik hala bir lüks olarak kabul ediliyordu. Sadece tiyatrolarda ve bazı kamu binalarında elektrik vardı. Özel dairelerin masaları ve duvarları gaz lambaları ile aydınlatılıyordu.”

Kentte çok sayıda güzel park ve bahçe vardı. Özellikle Tsarsky ve Kupechesky, Vladimirskaya Gorka, gençliği sırasında Anya'yı kendine çekti. Ancak Kiev, dağlık arazileriyle, bazen taş basamaklarla tırmanılması gereken dik sokaklarıyla, Petersburg ve Tsarskoye Selo'dan çok farklıydı!

Kiev, diğer güney şehirleri gibi: Odessa, Sivastopol, – Anna Akhmatova 'ya kirli ve gürültülü görünüyordu. Şehirde çok sayıda bulunan şatafatlı ve zevksiz giyimli tüccar eşlerinden rahatsız oluyor, sokaktaki yüksek sesli konuşmalar, onun ölçülü karakterine, itici geliyordu. Zaten 1939 yılında, L.K. Çukovskaya'nın “Kiev neşeli, berrak bir şehir ve eski görüntüsü korkutucu değil” repliğine cevaben Anna Andreevna şöyle diyordu:

“Evet, öyle. Ama devrim öncesi Kiev'i sevmedim. Kaba kadınlar şehri. Orada zenginler ve şeker üreticileri vardı. Onlar en son moda için binlerce para harcıyorlar, onlar ve eşleri... (İlginç Kiev. Anna Akhmatova Kiev'de).

Birkaç yıl geçtikten sonra, Taşkent'teki savaş sırasında, Y.M. Bragantseva ile Kiev'i hatırlayan Anna Andreevna, gençliğinde bu şehre karşı haksızlık ettiğini itiraf ediyordu, çünkü orada zor şartlarda ve kendi iradesi dışında yaşamıştı. Ama yıllar içinde bu şehir sık sık onun hafızasında ortaya çıkmıştı.

Anna Akhmatova'nın Kiev'i sevmemesinin başka nedenleri de vardı. Anna 16 yaşındayken Gorenko ailesi ayrıldı: babasının bir sevgilisi vardı ve bu nedenle de eşini terk etti, aynı zamanda kızının çeyiz parasını “kalbinin hanımına” hediye etmek için harcadı. Ve 1905'te Anna, iradesi dışında, Fundukleevsky Kız Okulu'ndan mezun olmak için, Petersburg'dan Kiev'e taşındı.

Kız, Vladimirskaya Caddesi, 3 numarada oturan teyzesi Vakarın evine yerleşti. Andreevsk inişinin üzerinde, yeterli alana sahip olmayan ve yavaş yavaş kötüleşen sokak sanatçıları ile çevrili bu sarı küçük ev günümüzde hala duruyor.

Vakarlarda yaşam kız için adeta bir işkence gibiydi. Varlıklı bir avukatın ve şişman kızlarının ailesinde kendini fakir bir akraba gibi hissetmek ona dayanılmaz bir acı veriyordu.

“Ünlü terzi Şveytser'in kabul odasında yeni bir elbisenin denenmesini bekleyen şişman kuzenim, Nikolay Ugodnik'in boynundaki haçı öpüyor, iyi oturtun lütfen, diyordu” diye yazdı Anna Akhmatova günlüğüne. Geleceğin şairi başkalarının omzundan çıkan bir elbiseyle ve ucuz basit şapkalarla yetiniyordu.

Gururlu Anya Gorenko çok geçmeden, liseden mezun olana kadar, Meringovskaya Caddesi'nde daire 7-de yaşayan diğer kuzeni Maria Zmunçille'nin yanına taşındı. Aynı zamanda Anna Gorenko lise öğrencisi Nikolay Gumilev ile tanıştı. (Victoria Makarenko,2014).

4. AŞIRI İHTİYAÇ İÇİNDE YAŞAM

19. yüzyılın sonunda Kiev'de gerçek bir inşaat patlaması yaşandı. Yağmurdan sonra ortaya çıkan mantarlar gibi, modern tarzda yüksek katlı apartmanlar bütün sokakları kapladı. Bu sokaklardan biri, şimdi Ukraynalı aktris Maria Zankovetskaya'nın adını taşıyan Meringovskaya'ydı. Meringovskaya Caddesi, Kreşyatik'in yanındadır ve oradan Fundukleevskaya Caddesi'ne yürüyerek ulaşılabilir. Anna Gorenko'nun okuduğu lise de burada bulunuyordu.

1906-1907 kışında kötü beslenme ve kronik hastalıklar yüzünden Anna çok hastalandı ve dersleri kaçırdı. Ama buna rağmen, kız lisenin en iyi öğrencilerinden biriydi. Rus dili, edebiyat, matematik ve fizik derslerinden en yüksek notları o alıyordu. Ama parayla arası çok kötüydü.

“Yardıma muhtaç yaşıyoruz. Temizliğe gitmek, elbise yıkamak zorundayız” – diye yazdı şair günlüğüne (Victoria Makarenko,2014).

5.“BABAM BANA SOYADINI VERMEDİ”

1908 yılında kız, Latin Mahallesi’ne yerleşti. Günümüze kadar ayakta kalan sıva kalıplı sarı bir evde Anya Gorenko, Anna Akhmatova’ya dönüştü. Anna’nın babası kızının kendi “dekadansı” şiirlerinin altına onun “saygın soyadı” ile imza atmasına kesinlikle karşıydı. Bir süre sonra babası, kızına lanet etmeye başladı. Mirasından onu mahrum etmek, inatçı kızından vazgeçmek için kendine söz verdi ve kız hiç tereddüt etmeden Gorenko soyadını bıraktı.

“Ben bir Cengiz Hancıyım. Ve bizim soyumuz eskidir. Biz Han Ahmet’ten geliyoruz,” – Bu yüzden Anna, şiirlerini büyükannesinin soyadı olan Akhmatova’yı kullanarak imzaladı.

6.ANNA AKHMATOVA’NIN RUSÇA VE TÜRKÇE “KİEV” ADLI ŞİİRİ

Анна Ахматова
Киев

Древний город словно вымер,
Странен мой приезд.
Над рекой своей Владимир
Поднял чёрный крест.

Липы шумные и вязы
По садам темны,
Звёзд иглистые алмазы
К Богу взнесены.

Путь мой жертвенный и славный
Здесь окончу я,
И со мной лишь ты, мне равный,
Да любовь моя.

Лето 1914

(Şiir ve şairler... Kelimeler. Gümüş Çağı, 2005). .

Anna Akhmatova
Kiev

Soyu tükenmiş gibi antik kenti,
Ülkemi Ziyaret.
Nehir onun Vladimir Üzeri
Yükseltilmiş siyah enine.

Linden ve gürültülü karaağaç
Bahçeler karanlık,
Yıldız elmasları echinated
Tanrı vzeseny için.

Fedakârlık ve şanlı tarzım
Orada ben mezun,
Sen ve ben Ve ancak, Ben eşit,
Evet aşkımla.

Yaz 1914
(Ev » Kiev. lang=tr, 2015)

Bu şiirin çevirisini internette bulduk. Bu yazarın çevirisine saygı göstererek, önerilen çevirinin orijinaline tam olarak uymadığını görüyoruz. Bu bağlamda, dikkatiniz için kendi, yani yazarın çevirisini sunuyoruz.

Anna Akhmatova
Kiev

Nesli tükenmiş gibi antik kente
Benim ziyaretim çok garipti.
Vladimir kendi nehri üzerinde
Siyah bir haçı göğe doğru itti.

Gürültülü ıhlamlar ve karaağaçlar
Bahçeler de karanlık,
Yıldız içneli elmaslar
Tanrı'ya doğru yükseldi.

Fedakâr ve şanlı yolumu
Bitireceğim burada,
Bir sensin bana eş,
Ve bir de benim aşkımla, her zaman yanımda.

Yaz 1914

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Anna Akhmatova'nın biyografisinde Odessa, Yevpatoria, Sivastopol sayfalarını kolayca bulabilirsiniz. Ancak Ukrayna'nın en "Akhmatovsky" şehri Kiev'dir.

Anna Akhmatova'nın Kiev dönemi hayatının sabahıydı, ancak bu dönemin ışığı hem hafızasında, hem de şiirlerinde uzun süre yer aldı.

Uğursuz 1986 yılı, Çernobil yılı. Şehir sakinleri daha önce parklarda bu kadar muhteşem çiçeklerin olduğunu hatırlamıyor. Ancak yoldan geçenler bu güzelliklerle ilgilenmiyor, işlerine koşuyorlar, sokaklarda durmuyorlar ve ağaçları sağlığa zararlı hale gelen parklara ve bahçelere girmekten kaçınıyorlardı.

Sonbahar geldi ve ondan sonra – Aralık. Birdenbire, 1915 yılında Kiev'e dönen Natan Altman tarafından Anna Akhmatova'nın bir portresi ve lekeli Kiev sokaklarında her yerde büyük reklam panoları ortaya çıktı. Kiev Rus Sanat Müzesi yetkilileri, Leningrad Rus Müzesi'nden küçük bir başyapıt sergisi getirdi.

Ve Kiev halkı Rus resminin başyapıtlarıyla, Anna Akhmatova'yla buluşmak için müzeye gitti...

Ve 1989'da, şairin ölümünün yüzüncü yılında, Kiev haritasında Anna Akhmatova Caddesi ortaya çıktı. Yaşadığı evin üzerine bir hatıra plakası yerleştirildi, kütüphaneye adı verildi ve Cumhuriyet Edebiyat Müzesi bir aydan uzun bir süre boyunca bir sergi açtı. Burada onun hayatı ve eserleri, Kiev halkı ve

şehir ziyaretçileri tarafından ziyaret edildi. Filarmoni ve Edebiyat Müzesi de dâhil olmak üzere ona adanmış birçok gece düzenlendi.

Anna Akhmatova şiirlerinde Leningrad ile ayrılmaz bir bütün olduğunu yazmıştır. Ve Kiev ile de ayrı değildir, çünkü duvarlarında gölgesi kalmıştır. (Yevdokiya Olşanskaya, 1994).

Sonuç olarak, ünlü şair ve yazarların yaşam ve çalışmalarının gelecek nesiller için çok önemli olduğunu belirtmek istiyoruz. Özellikle yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin tezlerini bu konularda araştırma analizi yapmalarını öneriyoruz.

KAYNAKÇA

- 1.Olşanskaya Y. (1994). Gümüş çağı. - Kiev, Anna Akhmatova Kiev’de, 1994. - S. 5-27.
- 2.Makarenko V. (2014). Kiev. Kiev’in Tarihi. 2014, 24 Haziran.
- 3.İlginç Kiev. Anna Akhmatova Kiev’de.
<https://www.interesniy.kiev.ua/anna-ahmatova-v-kieve/>
- 4.<https://slova.org.ru/ahmatova/kiev/>
- 5.<https://anna-ahmatova.su/kiev/?lang=tr>
- 6.Şiir ve şairler... Kelimeler. Gümüş Çağı. (2005). Anna Akhmatova - Kiev.
<https://slova.org.ru/ahmatova/kiev/>
- 7.Еv » Kiev. Lang = tr (2015). Anna Akhmatova – Kiev.
<https://anna-ahmatova.su/kiev/?lang=tr>